Vzorce pro derivace

<u>DEFINICE DERIVACE FUNKCE $y = f(x)$</u>

$$f'(x) = \lim_{h\to 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h} \qquad \left(= \frac{\mathrm{d}y}{\mathrm{d}x}\right).$$

Tabulka derivací

$f(x)$	$f'(x)$	**poznámka**
x^a	ax^{a-1}	a je konstantní, speciálně pro $a = 0$ je $x^0 = 1$
$\sin x$	$\cos x$	
$\cos x$	$-\sin x$	
$\operatorname{tg} x$	$\frac{1}{\cos^2 x}$	
$\operatorname{cotg} x$	$-\frac{1}{\sin^2 x}$	
$\arcsin x$	$\frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$	
$\arccos x$	$-\frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$	
$\operatorname{arctg} x$	$\frac{1}{1+x^2}$	
$\operatorname{arccotg} x$	$-\frac{1}{1+x^2}$	
e^x	e^x	
a^x	$a^x \ln a$	$a > 0$ je konstanta, $a^x = \mathrm{e}^{x \ln a}$
$\ln \lvert x\rvert$	$\frac{1}{x}$	
$\log_a \lvert x\rvert$	$\frac{1}{x \ln a}$	pro $a > 0$, $a \neq 1$, $\log_a x = \frac{\ln x}{\ln a}$
$\sinh x$	$\cosh x$	$\sinh x = \frac{1}{2}\left(\mathrm{e}^x - \mathrm{e}^{-x}\right)$
$\cosh x$	$\sinh x$	$\cosh x = \frac{1}{2}\left(\mathrm{e}^x + \mathrm{e}^{-x}\right)$
$\operatorname{tgh} x$	$\frac{1}{\cosh^2 x}$	$\operatorname{tgh} x = \frac{\sinh x}{\cosh x} = \frac{\mathrm{e}^x - \mathrm{e}^{-x}}{\mathrm{e}^x + \mathrm{e}^{-x}}$
$\operatorname{cotgh} x$	$-\frac{1}{\sinh^2 x}$	$\operatorname{cotgh} x = \frac{\cosh x}{\sinh x} = \frac{\mathrm{e}^x + \mathrm{e}^{-x}}{\mathrm{e}^x - \mathrm{e}^{-x}}$
$\operatorname{argsinh} x$	$\frac{1}{\sqrt{x^2+1}}$	$\operatorname{argsinh} x = \ln\left(x + \sqrt{x^2+1}\right)$
$\operatorname{argcosh} x$	$\frac{1}{\sqrt{x^2-1}}$	$\operatorname{argcosh} x = \ln\left(x + \sqrt{x^2-1}\right)$
$\operatorname{argtgh} x$	$\frac{1}{1-x^2}$	$\operatorname{argtgh} x = \ln\sqrt{\frac{1+x}{1-x}}$
$\operatorname{argcotgh} x$	$\frac{1}{1-x^2}$	$\operatorname{argcotgh} x = \ln\sqrt{\frac{x+1}{x-1}}$

Další vztahy pro derivace

<u>Linearita derivace:</u> Když jsou a, b konstanty, je

$$\big(af(x) + bg(x)\big)' = af'(x) + bg'(x)\,.$$

<u>Derivace součinu:</u>

$$\big(f(x)g(x)\big)' = f'(x)g(x) + f(x)g'(x)\,.$$

<u>Derivace podílu:</u>

$$\left(\frac{f(x)}{g(x)}\right)' = \frac{f'(x)g(x) - f(x)g'(x)}{g^2(x)}\,.$$

<u>Derivace složené funkce:</u> Pro složenou funkci $h(x) = g\big(f(x)\big)$ je

$$h'(x) = g'\big(f(x)\big)\, f'(x)\,.$$

Zkráceně lze pro funkci $z(x) = z\big(y(x)\big)$ zapsat derivaci složené funkce jako

$$\frac{\mathrm{d}z}{\mathrm{d}x} = \frac{\mathrm{d}z}{\mathrm{d}y}\,\frac{\mathrm{d}y}{\mathrm{d}x}\,.$$

<u>Derivace inverzní funkce:</u> Je-li $y = f(x)$ inverzní funkce k funkci $x = g(y)$, pak je

$$f'(x) = \frac{1}{g'\big(f(x)\big)} \quad \text{nebo zkráceně} \quad \frac{\mathrm{d}y}{\mathrm{d}x} = \left(\frac{\mathrm{d}x}{\mathrm{d}y}\right)^{-1}.$$

<u>Derivace obecné mocniny funkcí:</u> Derivace funkce $y = \big(f(x)\big)^{g(x)} = \mathrm{e}^{g(x)\,\ln f(x)}$ je

$$\Big(\big(f(x)\big)^{g(x)}\Big)' = \big(f(x)\big)^{g(x)} \left(g'(x)\,\ln f(x) + g(x)\,\frac{f'(x)}{f(x)}\right).$$

<u>Logaritmická derivace funkce $y = f(x)$:</u> je derivace funkce $\ln f(x)$, tj.

$$\big(\ln f(x)\big)' = \frac{f'(x)}{f(x)}\,.$$